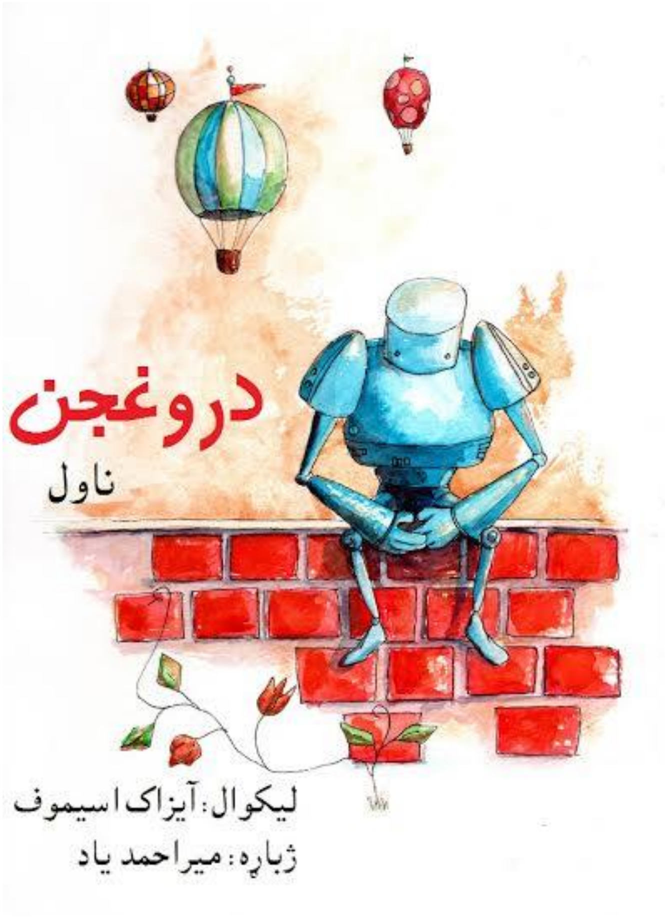
دروغجن
ناول
لیکوال: آیزاک اسیموف
ژباړه: میراحمد یاد

دروغجن

(ناول)

لیکوال : آیزاک اسیموف

ژباړه میراحمد یاد

www.sikaraam.com

ډالۍ

د خوشبو د خوب خوشبو ته !

یاد

(الفرد لانینګ) په لړزېدونکو ګوتو سګرټ روښانه کړ، تورې او سپینې وروځې یې د خبرو په وخت ښکته پورته کېدې.

– هغه فکرونه ډېر ښه لولې ! خدایزه ولې؟

ریاضي پوه (پیټر باګرټ) ته یې وکتل:

– ښه نو ؟

باګرت خپل سر په دواړو لاسونو نیولای و... ویې ویل:

– دا دري ځلو ښښتم (ماډل) دی چې جوړوو یې لانینګ نور ټول یې بېخي سم وو.

دریم کس تندی راځوړند کړی و، په مېز ناست و، دا (میلټن آش) نومېده او د روبوټ جوړولو د شرکت تر ټولو ځوان مامور و، ده پر خپل ځان او مقام فخر کاوه:

– باګرت ته زما خبره واوره ! له پېله تر د نصب کولو په ټولې پروسې کې هېڅ تیروتنه نه ده شوې، زه ددې تضمین درکوم.

د باګرت په پېړو شونډو موسکا خپره شوه:

– ته یې تضمین راکوې؟ که د ته نصب او مونتاژ د ټول لاین (جریان) تظمین راکوې، زه به ستا د ترفیع وړاندیز

هم وکړم. د پوزیترونیک مغزو جوړول **۷۵۲۳۷** عملیو ته اړتیا لري. هره عملیه له یوه تر پنځه سوو فکترونو پورې تړلې وی، که یوه کې یې هم ښکاره تیروتنه وشي ماغزه خرابیږی ... آش صیب دا ارقام مې له خپلو معلوماتي دوسیو درکړل.

میلټن آش په فکر کې شو، ځواب ورکولو ته یې چې ځان جوړاوه، په دې وخت کې د ځلورم کس غږ شو چې ویل یې:

– که تاسو همداسې یو بل سره پرېږه کوئ او خبرې ورته کوئ، ښه به دا وي چې زه درته دا ځای پرېږدم.

(سوسن کالوین) د کالیو لمن جوړه کړه، رنګ وهلې شونډې یې راټولې کړې او ویې ویل:

– موږ له داسې یوه روبوټ سره مخ یو چې د انسان افکار لولي، زما په نظر د پېښې لامل باید پېدا کړو، دا په دې نه کیږي چې زه دې تا ملامتوم او ته ما ...

لانینګ وویل:

– ته رښتیا وایې ډاکټر کالوین.

ناڅاپه یې په ترخه لهجه ورزیاته کړه

- هر څه همدلته راټول دي، موږ پوزيټروني ماغزه جوړ کړي، چې کولای شي فکري څپې را واخلي او تعبير يې کړي. نه پوهيږم دا څنګه چل شو، که علت يې پيدا کړو، دا په تيرو څو لسيزو کې د روبوټونو په برخه کې تر ټولو مهمه لاسته راوړنه ده، چې موږ کړې، موږ يې علت نه دی پيدا کړی او بايد پيدا يې کړو. پوه شوئ؟

باګرت پوښتنه وکړه:

- زه يو وړانديز کولای شم؟
- مهرباني !
- د يوه رياضي پوه په توګه وايم، چې کومه ستره تيروتنه شوې ده، زه وايم تر څو چې مو دا ستونزه نه وي هواره کړې د (آر بي ۴۳) کيسه به پربږدو، حتی له نورو غړو به يې هم پټه کړو، کوم اداري ريسان چې خبر دي ورته به ووايو چې دا ستونزه په هيڅ صورت نه حل کيږي.

ډاکټر کالوين وويل:

- باګريت ښه وايي، که د ستونزې خبره خپره شوه، د ربوټونو ضد کيسو ته به لمن ووهل شي او ټوله پروسه به تر پوښتنې لاندې راشي.

لارینګ سګرټ ته کش ورکړ او سر یې د منلو په اشاره وخوځاوه، آش ته یې مخ کړ او ورته کړه یې:

– په لومړي ځل چې دې د فکر لوستلو خبره وکړه یوازې وې کنه؟ تا لکه چې ویلي وو؟

– زه بیا هم وایم چې یوازې وم او ډیر ویریدلی وم. د (آر بي ۴۳) روبوټ نصب چې ختم شو نو اول یې لاندې ماته راولیږه (ابرمان) نه و، څه شي پسې د باندې وتی و. ما روبوټ واخیست او د ازماینښت خونې ته مې یووړ، اول مې پام نه و، ماسره یې ډېرې ښې او منطقي خبرې وکړې، نیمایي لارې کې مې پام شو، چې کله مې ورسره خبرې نه وې کړې، ډیر فکر مې وکړ، یوازې روبوټ ته مې کتلي وو... هغه زما په هدف پوه شو او ما سره په لاره روان شو.

سوسن کالوین په فکر کې ډوبه شوه، بیا یې سترګو ته ځیر شوه او ویې ویل:

– فکر کوم، موږ لکه چې عادت شوي یو چې خپل افکار پټ وساتو.

لانینګ په وارخطایۍ وویل:

- ښه نو... بیا خو یوازې موږ ځلور کسه پوهیږو کنه؟ موږ باید د یوه پلان له مخې کار وکړو، آش زه وایم ته د نصب کرښه (خط مونتاژ) له اوله تر اخره ټوله یو ځل بیا وګوره او هغه ټول عملیات یاداشت که چې د تیروتنې امکان پکې وي.
- آش غلي وویل، ډیر اوږد کار دی.
- هوته باید په دې کار کې له هغو ټولو خلکو ګټه پورته کړې چې کار یې درسره کاوه، یو نفر هم مه رخصتوه، مهمه نه ده چې دا کار څومره اوږد دی، خو خلک باید پوه نشي چې ته دا کار ولې کوې؟ اورې؟

ځوان تخنیککر غلي وخندل:

- سمه ده، خو سخت کار دی.

لانینګ خپله څوکۍ کالوین ته تاوه کړه او ویې ویل:

- ته له یوې بلې لارې د دې کار کوشش وکه، ته د روبوټونو د اروا پوهنې متخصصه یې، د روبوټ په اړه بیا ځلي مطالعه پیل کړې او له اخره بېرته سر ته لاړه شې، په دې ځان پوه کړه چې هغه افکار څنګه لولي او بیا ورپسې ځي. وګوره چې (تلو پاتیک) قوت کې یې څومره زیات شوی دی او حواسو یې څه صدمه لیدلې ده؟ پوهه شوې؟

د ډاکټر کالوین جواب ته په تمه نشو او پسې زیاته یې کړه:

– زه کارونه منظموم، بیا ټول معلومات او ترلاسه شوي ریاضیکي محاسبات هم ارزیابي کوم. باګرت به هم راسره پکې مرسته وکړي.

آش له څوکۍ راولاړ شو، په ښکلې او ځوانه څېره یې خندا خپره وه، ویې ویل:

– ښه زه به خپل کار شروع کم، ځکه زما کار تر ټولو ډیر دي، دې ځای نه سیده کار ته ځم.

ډاکټرې کالوین په خپل نظر بدرګه کړ، په لیدو کې بیخي ور ورکه شوه، په دې وخت کې لانینګ ورغږ کړ:

– ډاکټر کالوین، ته پورته ځې چې (آر بي ۴۳) ووینې؟

هېڅ ځواب یې ورنه کړ.

سوسن کالوین چې راننوته آر بي ۴۳ خپلې فتو الکتریکي سترګې له کتابه راپورته کړې او ودرېد. کالوین په دروازه هغه لویه لوحه راوځړوله چې پرې لیکلي وو (ننوتل منع دي)، بیا روبوټ ته نږدې شوه:

– ما درته د سوپر اتمي موټرونو په اړه څو کتابونه راوړي دی (هربي) ګورې يې؟

هر بي، آر بي ۳۴ډوله ربوټ ته ورکول شوی نوم و.، کتابونه يې واخيستل د يوه عنوان ته يې وکتل:

– ه، هم، (د سوپر اتوم تيوري)

د کتابونو پاڼې يې اړولې ويې ويل:

– ډاکټر کالوين کښېنه، دا يو څو دقيقې وخت نيسي.

اروا پوهه ډاکټره کېناسته او هربي ته يې کتل، هر بي تر ميز هاخوا ناست و او کتابونه يې زر زر لوستل.

له نيم ساعت وروسته يې کتابونه څنګ ته کړل:

– زه پوهيږم چې دا کتابونه دې ولې راوړي دی.

ډاکټر کالوين خفه شوه:

– هربي، زه پوهيدم، تاسره کار کول سخت دي، ته هر وخت مانه يو ګام مخکې يې.
– دا کتابونه هم همداسې دي، پوهيږې هېڅ مې نه خوښيږي. ځکه هېڅ په زړه پورې موضوع پکې نشته، ستاسو پوهه يوازې لږ معلومات او څو لنډې تيورۍ

دي، هیڅ په لوستلو نه ارزي. ماته ستا افکار په زړه پورې دي، ځکه تا د متقابل تاثیر، تحرک او احساساتو په اړه زده کړې کړې.

ډاکټرې کالوین غلي وویل:

- زه پوهه شوم.

روبوټ زیاته کړه:

- زه فکرونه لولم، نه پوهیږم څومره ژور دي، زه هر څه سم نشم درک کولای، ځکه زما فکر هم یو څه هغو ته ورته دی، خو کوشش کوم، ستا کیسې راسره مرسته کوي چې درک مې نور هم ښه شي.
- هو خو زه ویریږم، که کومه احساساتي کیسه ولولې هسې نه چې هغه افکار هم زموږ د افکارو غوندې بې رنګه او تیاره وي.

د ډاکټر کالوین رنګ سور شو، ځان سره یې وویل:

- دا لکه چې پوه دی.

د هربي ټیټ غږ یې واورېد:

– هو زه پوهیږم ډاکټر کالوین، ته تل د هغه په فکر کې ډوبه یې، نو زه څنګه پوه نه شم؟

د ډاکټرې کالوین رنګ ژیړ شو:

– چا ... ته خو به دې ویلي نه وي؟
– نه ، هیچا رانه پوښتنه نه ده کړې.
– ښه ته څه فکر کوې؟ تاته لکه چې زه ښه کم عقله ښکارم.
– نه ... نو دا خو طبیعي احساس دی.
– کېدای شي همدا طبیعي یې زما کم عقلتوب وي، ځکه زه بدرنګه یم.
– که یوازې فزیکي او بدني ښایست یادوې؛ نو زه قضاوت نشم کولای، زه پوهیږم چې نور ښایستونه هم شته.
– زه خو زړه هم یم.
– لا خو د څلویښتو شوې نه یې.
– هو د اته دیرش کالو یم، خو مخ مې سم د شپېته کلنو خلکو غوندې غونج شوی دی، هغه له پنځه دیرشو کالو هم کم دی، اوس هم ډیر ځوان او تکړه ښکاري. ته فکر کوې چې هغه ماته راګوري؟ که زه هسې په تمه یم؟
– ته غلط فکر کوې، زما خبره واوره ...

سوسن کالوین ترې مخ واړوه، سترګو کې یې اوښکې ډنډ وې:

– زه ولې داسې کوم؟ ته په دې خبرو څه پوهیږې؟ ته خو ماشین یې ، زه درته یو په زړه پورې مورد یم، د کتابونو په شان درته زه هم هېڅ اهمیت نه لرم.

ربوټ سر د هو په مانا وخوځوه:

– ته زما خبره واوره... که ته غواړې زه درسره مرسته کولای شم.
– څه مرسته ؟ نصحیت راته کوې؟
– نه، هغه خبره نه ده، زه پوهیږم چې نور خلک څه فکر کوم، مثلاً میلټن آش

څو ګړۍ چوپتیا خپره وه، بیا کالوین وویل:

– زه یې څه کوم چې هغه هر فکر کوي، بس چپ شه.
– زه فکر کوم ته غواړې پوهه شې چې هغه څه فکر کوي.

کالوین سر ځوړند کړ، ساګانې یې تیزې شوې، بیا یې وویل:

– ته هسې لګیا یې.
– ولې؟ زه درسره مرسته کوم، میلټن آش ستا په اړه داسې فکر کوي چې...

هغه غلی شو، اروا پوهې سر راپورته کړ:

– ښه نو؟

روبوټ غلي وويل:

– هغه په تا مين دی.

ډاکټره کالوين يوه دقيقه غلې وه، بيا يې وويل:

– ته تيروتی يې، سم تيروتی يې، هغه ولې په ما مين شي؟
– خو دا خبره رښتيا ده، هغه دا فکر نشي پټولای، مانه خو يې بيخي نشي پټولای.
– خو زه.. خو ... داسې..

ژبه يې ونښته او غلې شوه.

– هغه يوازې د انسانو ظاهر ته نه ګوري، پوهه يې هم ګوري، ميلټن آش چاسره يوازې د سترګو او وروځو لپاره واده نه کوي.

د سوسن کالوين، سترګې رپېدې، په لړځېدلي غږ يې وويل:

– خو هغه هېڅکله داسې څه نه دي کړي.
– تا ورته د څه کولو وخت ورکړی؟
– څنګه مې ورکړی وی، ما د سره داسې فکر هم نه وکړی.

– سهي خبره ده.

اروا پوهه په فکر کې ډوبه شوه، بیا یې ناڅاپه سر راپورته کړ:

– شپږ میاشتې مخکې ورسره همدلته په فابریکې کې یوې نجلۍ ولیدل، ښایسته او لوړه نجلۍ وه؛ خو په الف او ب نه پوهېده، میلتېن غوښتل هغه ته د روبوټونو جوړول ور زده کړي، ښه هغه نجلۍ څوک وه؟

هربي زر ځواب ورکړ:

– ښه زه پوه شوم چې څوک ښیې، هغه د میلتېن د ترور (خاله) لور ده او د مینې هېڅ خبره یې ورسره نشته.

سوسن کالوین د نجلۍ توب له جذبې سره له ځایه راپورته شوه او ودرېده:

– عجیبه نه ده؟ ما کله کله دا سې فکر کاوه، خو سمه مې نه شوه ګڼلای.

هربي خواته یې ورمنډه کړه، د هغه یخ او درانه لاسونه یې په لاسونو کې ونیول:

– ډیره مننه هربي، خیر دی په دې اړه چا سره خبرې مه کوه، دا به زما او ستا راز وي، بیا هم مننه هربي.

د هربي اوسپنيزې ګوتې يې په خپل لاس کې زور کړې او روانه شوه.

هربي بيا کتابونه راواخيستل، هيڅا دده فکر نشو لوستی او نه يې فکر کولای شو چې د هربي په سر کې څه فکر ګرځي.

میلتهن آش پیتر باګرت ته وکتل او ویې ویل:

– یوه جمعه وشوه، چې سترګه مې نه ده پټه کړې، څو پورې به همداسې لګیا یم؟ فکر کوم تا وویل چې (د) پوزیترونې محفظې بمبار کول یې ښه لاره ده.

باګرت خوله وازې وکړ، بیا یې وویل:

– همداسې ده، خو زه لا پر لیکه نه یم.
– ریاضي پوه چې داسې خبره کوي نو زه یې په مطلب پوهیږم، ختمېدو ته یې څومره وخت پاتې؟
– اړه لري.
– په څه پورې اړه لري؟
– لاتینګ پورې اړه لري، زموږ زوړ ملګری زموږ همفکره نه دی، له بده مرغه ستونزه یې دا ده چې لا هم په پخوانۍ زمانې کې اوسیږي، زیاتره له شاګردانو کار اخلي، دې کار لپاره قوي وسایل پکار دي، هغه بخل کوي.
– ښه ولې په دې برخه کې له هربې مرسته نه غواړو چې کارونه منظم کړي؟

باګرت خپلې ورو ځي راټولې کړې:

– روبوټ ته وو ایو چې دا کار راته وکړي؟

– هو ! هغه زړې نجلۍ درته ونه ویل؟

– کالوین یادوې؟

– هو سوزي یادوم، هغه پوهیږي چې روبوټ جادوګر ریاضي پوه دی، تر ټولو سخت انتی ګرالونه بې له لیکلو او ځنډه په خپل ذهن کې حل کوي او تر ټولو ستونزمنې معادلې هم د سترګو په رپ کې حل کوي.

ریاضي پوه ورته ځیر شو، ویې ویل:

– رښتیا وایې؟

– هو ! خو ستونزه دا ده چې ریاضي یې نه خوښیږي، ایله د مینې کیسې لولي.

– ډاکټر کالوین په دې اړه ماته یوه خبره هم نه ده کړې.

– ښه نو ... کالوین پرې تر اوسه خپله بررسي او مطالعه نه ده ختمه کړې. ته پوهیږې، چې څومره رازداره ده، چې کار یې خلاص شوی نه وي تر هغه یې نه ښکاره کوي.

– ډاکټر کالوین درته خپله وویل؟

– هممم دا یې راته په لومړیو کې وویل وو اوس پکې بدلونونه راغلي دي.

– ښه نو ، په دې ښځې کې ګني بدلون نه دی راغلی؟

– د سرخۍ کارولو بدلون یې یادوې؟

– نه زه يې د سينګار د بدلون خبره نه کوم. د خبرو انداز يې درته ښييم، داسې ښکاري لکه څه ته چې خوشاله وي.

– همم... کيدای شي مئينه شوې به وي.

آش سترګې پټې کړې، ويې ويل:

باګي ته چټيات وايې، ته ورشه له هربي سره خبرې وکړه او زه به دلته ويده شم.

– ماته دې روبوټ د کار کولو چل نه راښيي او نه يې کولای شي.

په ځواب کې يې يوازې خرهار واورېد.

پیټر باګرت لاسونه په جیبونو دننه کړي وو، په ارامه او سنجیده لهجه یې وویل، هربي ورته غوږ و:

– زه خبر یم چې ته په دې شیانو پوهیږې، اوس درنه زه جدي پوښتنه کوم. د نصب په کرښې کې څه ستونزه راغلې ده، خو ډاکټر لانینګ یې نه مني، نه مو پرېږدي چې جوړ یې کړو، روبوټ هېڅ ځواب ورنکړ، باګرت وویل:

– ښه نو؟

هربي نقشو او محاسبو ته وکتل:

– زه پکې څه ستونزه نه وینم.
– فکر نه کوم، که تر دې مخکې لاړ شو.
– زه په دې کې لاسوهنه نشم کولای، ته په ریاضي تر ما ښه پوهیږې او .... ښه نو .. نه مې خوښیږي چې په دې کې کار ولرم.

د باګرت پر شونډو له رضایت ډکه موسکا خپره شوه:

– ښه نو ورک یې که ، زه په ستونزې پوه شوم.

پانې یې راټولې کړې، غوښتل یې چې بیرون راووځي، بله ښه لاره یې ذهن ته راغله:

– په هر صورت...

روبوټ په تمه و، داسې ښکارېدل چې باګرت له کومې ستونزې سره مخ شوی دی.

– یو شی شته چې کیدای شي ته یې وکړای شې...

بیا غلی شو...

هربي په قلاره خبرې پیل کړې:

– ستا فکر مغشوش شوی دی، د ډاکټر لانینګ په اړه فکر کوې، منکرېدل ګټه نه لري، ځکه زه پوه شوم چې ته مانه څه پوښتې.

ریاضي پوه وویل:

– لانینګ ۷۰ کلن دی.
– پوهیږم.
– دیرش کاله کیږي چې ددې فابریکې مشر دی.

هربي سر د تائید په نښې وخوځاوه.

باګرت په مهربانۍ وویل:

– ښه نو... ته د استعفا، تقاعد او ارام په اړه... څه پوهیږې؟

هربي لنډ ځواب ورکړ:

- ښه سهې.
- ښه نو ... ته پوهیږې ؟
- هو !
- نو کولای شې ماته وو ایې؟
- هو ! هغه همد اوس استعفا ورکړې ده.
- څه ؟ ته بیا وو ایه !
- استعفا یې ورکړې، خو تراوسه نه ده منل شوې، ځکه په تمه دي چې زما ستونزه حل شي، بیا به خپل ځای بل ځای ناستي ته پرېږدي.
- ښه پر ځای به یې څوک راځي؟

دې خبرې سره هاربي ته نږدې شوی و او د روبوټ برقي سترګو ته یې کتل، دا خبره یې غلې غوندې واورېده:

- ته راتلونکی مشر یې.

باګرت د ارام ساه واخیسته او له موسکا په ډکه خوله یې وویل:

- له ډیره وخته په تمه یم، مننه هربي.

پیتر باګرت تر پنځو بجو د خپل میز شاته ناست و او د کتابونو او اسنادو په ډیري کې بوخت و، نهه بجې بیا د خپل کار دفتر ته لاړ او د ریاضي په محاسبو بوخت شو. د اسنادو او کاغذونو ډیری یې د میز پر سر جوړ و، نږدې ماسپښین و چې سترګې یې پر وروستي کاغذ ونښتې، سترګې یې وموښلی، خوله وازی یې وکړ، او ږې یې پورته کړې:

– رنګ یې ورک شه، لا پسې سختیږي.

ناڅاپه دروازه بېرته شوه، ډاکټر لانینګ رانوت، پوښتنه یې وکړه:

– څه شی پیدا شو؟
– نه!
– کالوین درسره د روبوټ په اړه خبرې کړي؟ هغه په ریاضۍ کې نابغه دی.
– اوربدلي مې دي، هربې مې امتحان کړ، د ریاضي محاسبې په سختۍ ترسره کوي.
– خو کالوین یې درسره نه مني.
– هغه لیونۍ ده.

د مشر (مدیر) سترګې له ډېرې غوسې وړې شوې:

– زه پوهیږم، دا سپي نه ده.
– ته ! ته د څه شي خبره کوې؟
– زه له سهاره تر اوسه هربې ازمویم، هغه ستونزې دومره زر حل کوي، چې فکر نه کوم پرې پوه شې.
– رښتیا ؟
– ته شکمن یې !

لانینګ له جېبه د لیک پاکټ روایست، خلاص یې کړ،لیک یې پرانست:

– دا زما لاسلیک نه دی، سمه ده؟

باګرت په کاغذ غټ حروف ولوستل:

– دا هربې لیکلي؟
– سمه ده، که ښه پام ورته وکړې، پوه به شې چې هغه زما له معادلاتو ګټه اخیستې او ښه پرمختګ یې هم پکې کړی.
– ښه نو پربږده، چې هماغه ماشین درته ټوله ستونزه حل کړي، په دې خبرو دې ماته مزاحمت مه کوه.
– همدا اصلي خبره ده، هربې یوازې نشي کولای چې ستونزې حل کړي، که هغه یې نشي کولای موږ یې هم نشو کولای، ځکه دا ستونزه زموږ له وسه پوره نه ده، زه

خو وايم چې ټولې پوښتنې باید ملي علمي پلاوي ته ولیږو.

باګرت له ځایه په داسې ډول پورته شو، چې څوکۍ یې شاته ولوېده، له غوسې سور شین کېده، ویې ویل:

– دا کار ونه کړې.

لانینګ هم په خپل وار په هماغه اروایي حالت وویل:

– ته ما ته ستونزې جوړوې، چې کوم کار ونه باید ونه کړم؟

باګرت ځواب ورکړ:

– بالکل، ما په دې مسلې ډېر کار کړی او پایلې ته نږدې یم، ته غواړې اوس یې له ما واخلې، زه پوهېږم چې ته څه کوې، ته غواړې د روبوټ د ستونزې د حل ټول امتیاز یوازې خپل ځان ته واخلې او زه دې په هېڅ صورت نه پرېږدم. پوه شوې؟
– باګرت،ته کم عقل یې، زه دې پوه یوه ثانیه کې له دې ځایه ویستلای شم.
– ګوره لانینګ! داسې فکر مه کوه، چې د فکر لوستونکي روبوټ په شتون کې به ته کومه خبره پټه کړې، زه دې په استعفا خبر یم.

د لانینګ لاسونه ورپېدل، لومړی یې له سګرټه ایره او وروسته یې ټول سګرټ له لاسه ولوېد.

– څه... څه دې وویل؟

باګرت له موسکا په ډکې خولې وویل:

– زه نوی مشر یم او ستا ځای به تر تا ښه اداره کوم.

لانینګ خپله مرۍ پاکه کړه او چغه یې کړه:

– ته رخصت یې، دلته هېڅ وظیفه نه لرې، تللی شې، پوه شوې؟

د باګرت خندا لوړه شوه، ویې ویل:

– ستا فرمانونه نور د منلو نه دي، زه پوهېږم چې استعفا دې کړه، هربي راته وویل او هغه په تا پوه شوی و.

لانینګ غوښتل ارام شي او په ارام خبرې وکړي، رنګ یې له سور څخه په سپینیدو و، په ارامه سینه یې وویل:

– زه له هربي سره خبرې کوم، هغه داسې نشي ویلای، باګرت تا خطرناکه لوبه شروع کړې، زه ستا خبرې هسې اوازې ګڼم، ته راځه...

باګرت خپلې اوږې پورته کړې:

– چرته ؟ هربې ګورې، ځه چې ځو ...

ماسپښين مهال آش له خپلې نقشې سترګې راپورته کړې، ويې ويل:

– ته پوهه شوې؟ دا نقشه د يوه کور ده.

سوسن کالوين ورته په يوه ځانګړي اندازه وليدل، ويې ويل:

– اهمم، ډير ښکلى، ما تل دا سې فکر کوه، چې خوښيږي مې...

خبره يې وژوله.

آش خپل قلم کېښود او په ډېره مينه يې زياته کړه:

– ما دوه اونۍ رخصت غوښتى، په تمه يم چې راسره ويې ومنې، خو ددې هربې موضوع ټول کارونه بند کړي، يوه بله موضوع هم شته، خو هغه راز دى.
– ښه نو ... ماته يې مه وايه.
– اوه ! ما بايد مخکې درته ويلى وى. زه بايد دا راز له يوه چا سره شريک کړم، دلته ته تر ټولو ښه او د باور وړ يې، يوازې تاته يې ويلاى شم.

د سوسن د زړه درزا زياته شوه؛ خو څه يې ونه ويل.

آش خپله څوکۍ لږه رامخکې کړه، سر یې ټیټ کړ او په ټیټ غږ یې ورته په غوږ کې خبرې پیل کړې:

– اصلي خبره دا ده، چې کور به یوازې زما نه وي، ځکه زه غواړم واده وکړم!

هغه له څوکۍ جګه شوه...

– ولې څه وشو؟ څه ستونزه ده؟
– هېڅ! تا ویل واده کوم؟ یانې دا چې...
– هو نو! همدا یې وخت دی، که څنګه؟ تیر اوړي کې چې دلته یوه نجلۍ راغلې وه، په یاد دې ده؟ غواړم له هغې سره واده وکړم... خو ستا حالت لکه چې ښه نه دی؟ ته...

سوسن کالوین په کراره څنګ ته شوه:

– هېڅ... سر مې خوږېږي! هغوی په دې ورځو کې زما په اړه ډیر فکر کوي، زه غواړم... ښه مبارک دې شه، ډیره خوشاله شوم...

رنګ یې د واورې په شان سپین شوی و، ویې ویل:

– وبښئ....
– هیله کوم...

په غیر ارادي توګه له دروازې راووته، هېڅ پوه نه شوه چې په زینو څنګه راښکته شوه، لکه خوب یې چې لیده، ساه یې لنډېده، د دروازې چوکاټ ته تکیه شوه او د هربي اوسپنیز بدن ته ځیر شوه. د هاربي مخ ورته رانږدې کېده، یوه وحشتناکه څېره ترې جوړه شوه، هربي ورسره خبرې کولې او دا پرې نه پوهېده، هربي یې د اوبو ګیلاس په شونډو کېښود، څو ګوټه اوبه یې چې ترې شوې، په سد شوه، هربي لا په وارخطایۍ خبرې کولې، د هربي په خبرو لږ لږ پوهېدله.

– دا هسې خوب دی، مه یې منه، ته به زر ښه شې او اصلي نړۍ ته به وګرځې... بیا به په ځان پورې خاندې. تا ته وایم، هغه تاسره مینه لري !دا هسې خیال دی، واقعت نه لري.

سوسن کالوین یې د سر په خوځولو خبره تاید کړه:

– هو !هو !

د هربي لاسونه یې په خپلو لاسونو کې موښل:

– دا دروغ دي کنه؟ دروغ دي کنه؟

پوه نه شوه، چې څنګه خپلې نړۍ ته بېرته وګرځېده، خو داسې ښکارېدل لکه له یوې تیاره نړۍ چې بیرته یوې رڼې

نړۍ ته راګرځېدلې وي. زړ یې خپل لاسونه د روبوټ له اوسپنیزو لاسونو راخلاص کړل، ویې ویل:

– ته څه کوې هن؟

بیا یې په لوړ غږ چغې کړې:

– ته څه کوې هن؟ ووایه څه کوې؟

هربي لږ شاته لاړ:

– زه غواړم مرسته درسره وکړم.

اروا پوهه ورته ځیر شوه:

– مرسته؟ که دا چې زه خوب وینم؟ ته غواړې چې زه د هېرولو او عصبي اختلال په ناروغۍ اخته شم؟

هغه غوسه شو:

– دا خوب نه دی ! کاشکې خوب وای ! صبر وکه ! ولې.... ولې؟

روبوټ په ویریدلي حالت وویل:

– زه مجبور وم !

– او ما دې هم خبره ومنله ! هېڅ مې باور نه راځي...

له کوټې څخه د باندې یې لوړ غږ واورېد، خبرې یې پرې شوې. دروازه بېرته شوه، باګرت او لانینګ رانوتل او بې له دې چې کالوین ته پام وکړي، د روبوټ خواته روان شول، لانینګ غوسه او نارامه و، د باګرت په شونډو موسکا خپره وه، لومړی مشر (مدیر) خبرې پېل کړې:

– هربي ! زما خبرو ته ښه غوږ کېږده!

روبوټ سر ټیټ کړ او د مدیر خولې ته یې نږدې کړ:

– ښه ډاکټر لانینګ.
– زما په اړه دې له ډاکټر باګرت سره خبرې کړي؟
– نه ! ښاغلیه !

باګرت ورمخکې شو، ویې ویل:

– پرون دې ما ته څه وویل؟ ته یې اوس ووایه !
– ما وویل چې...

هربي غلی شو، باګرت چیغې کړې:

– تا راته ونه ویل چې ده استعفا کړې ؟ ته راوګوره !

باګرت لاس پورته کړ، د لیونو په څېر د روبوټ پر لورې روان شو، لانینګ ورمخکې شو، هغه یې ونیوه:

- ته اوس په هغه دروغ وايې؟
- لانينګ ! تا واورېدل، هغه غوښتل (هو) ووايي خو غلی شو ، زما له مخې هاخوا شوه، زه غوارم حقيقت واورم ، پوه شوې !
- زه به ترې پوښتنه وکړم.

لانينګ روبوټ ته مخ کړ:

- ښه نو ... هربي، ارام اوسه،آيا ما استعفا کړې؟

هربي يوازې ورکتل، لانينګ بيا تکرار کړه:

- ما استعفا کړې؟

روبوټ په قلاره سر د (نه)په اشارې وخوځاوه، نور يې څه ونه ويل، غلی ولاړ و، دواړو سړيو يو بل ته په غوسه غوسه وکتل او نا څاپه باګرت وويل:

- دا څه کم عقلتوب دی، دا روبوټ ليونی شوی دی؟ دا اوسپنيز او بې عاطفې موجود خبرې کولای شي؟

روبوټ ځواب ورکړ:

- هو ! زه خبرې کولای شم.

- نو زما پوښتنه ځواب کړه، تا ماته ونه ویل چې لانینګ استعفا کړې ده؟ نه یې ده کړې استعفا ؟

بیا یې هم ځواب وانه وربېد ، هر خوا چوپتیا خپره وه، تر دې چې له لېرې د سوسن کالوین خندا واورېدل شوه او سکوت مات شو. دواړه ریاضي پوهان حیران شول او په وارخطایۍ یې وویل:

- ته دلته څه کوې؟ ولې خاندې؟

کالوین په غیر طبیعي غږ وویل:

- هیڅ شي پورې نه خاندم... خندا په دې راځي چې زه یوازې نه یم، دی روبوټ موږ درې واړه متخصصین په دام کې ښکېل کړي یو:

لانینګ وپوښتل:

- د څه شي دام ؟ هربي کوم عیب پیدا کړی؟
- نه

په قلاره هغوی ته نږدې شوه:

- نه هغه کومه ستونزه نه لری، ستونزه په موږ کې ده.

ناڅاپه یې روبوټ ته مخه کړه او په چیغو یې وویل:

– ځه ورک شه دې ځای نه ! چې بیا دې دا مردار مخ ونه ګورم.

هربي د سالون بل سر ته روان شو، لانینګ په آمرانه لهجه وویل:

– ډاکټر کالوین څه خبره ده؟

ډاکټر کالوین مخ ور واړوه، په پیغور او کنایه یې ورته وویل:

– فکر کوم تاسو به د روبوټ جوړوني له لومړي قانونه خبر یاست؟

دواړو سرونه د (هو) په نښه وخوځول او باګرت وویل:

– روبوټ هېڅکله انسان ته زیان نه رسوي او د هر هغه کار مخنیوی کوي چې انسان ته ضرر پېښوي.

کالوین وویل:

– سمه ده؛ خو څه رقم زیان؟
– هر ډول زیان... ولې؟
– هو هر ډول... خو احساساتو ته زیان رسول څنګه ؟ د انسان د ارمانونو ماتول څنګه ؟ دا ټول هم زیان دی؟

لانینګ وویل:

– روبوټ په دې خبرو څه پوهیږي...
– دا روبوټ فکرونه لولي، بیا هم فکر کوې، چې د احساساتو په اړه په هېڅ هم نه پوهیږي؟ که څوک ترې پوښتنه وکړي او دا هغسې ځواب ورنکړي چې پوښتونکی یې غواړي آیا زموږ نورو ځوابونو ته زیان نه رسوي؟ هربي په دې ټولو نه پوهیږي؟

باګرت غلي وویل:

– اووووف خدایه !

اروا پوهې په مانا داره نظر ور وکتل:

– زه فکر کوم کله چې تا له هربي وپوښتل، چې لانینګ استعفا ورکړې، نو همدا ځواب دې غوښته چې (هو) استعفا یې ورکړې او هغه هم درته همدا وویل.

کوټه کې چوپتیا خپره وه، کوز سر کې روبوټ ناست و، خپل سر یې په لاس تکیه کړی و.

سوسن کالوین سترګې د سالون په فرش ښخې کړې وې، ویې وویل:

– هغه په دې ټولو پوهيږي... هغه ... هغه شيطان په هر څه پوهيږي، حتی په هغې تيروتنې هم پوهيږي چې د نصب پر وخت له موږ شوې ده.

لانينګ سر راپورته کړ:

– ډاکټر کالوين ته اشتباه کوې او هغه نه پوهيږي چې څه تيروتنه شوې ده، ما ترې پوښتنه کړې.

کالوين چغه کړه:

– ستا مطلب څه دی؟ تا نه غوښتل چې هغه درته کومه حل لاره وښايي. تا چې کوم کار نه شو کولای که ماشين کړی وای، ستا احساسات نه ټپي کېدل؟

له باګرت يې وپوښتل:

باګرت وټوخل، رنګ يې سور شو:

– هغه ماته وويل چې په رياضياتو لږ پوهيږي.

لانينګ غلي وخندل، اروا پوهه هم مسکه شوه، ويې ويل:

– زه له هغه پوښتنه کوم، هغه لاره چې ماته يې ښيي زما احساسات به نه ټپي کوي.

هغه په لوړ غږ او آمرانه لهجه وویل:

– دلته راشه !

هربي له خپل ځایه راپورته شو، کالوین غلي وویل:

– فکر کوم، ته پوهیږې چې د نصب په وخت کې کوم شی پاتې شوی، یا کوم څه در زیات شوي دي.

هربي په خپ غږ وویل:

– هو

باګرت په غوسه وویل:

– صبر وکه ! دا دروغ دي، ته غواړې همدا ځواب واورې.

کالوین ځواب ورکړ:

– لیونی کیږه مه ! زه ډاډه یم چې هغه تاسو دواړو هومره پوهیږي، ځکه هغه افکار لولي.

ریاضي پوه غلی شو او کالوین ادامه ورکړه:

– ښه ډیر ښه ... ښه هربي وایه نو ... چې وایې ورو، ښاغلیو تاسو یو قلم او کاغذ راوړئ.

هربي چپ پاتې، شو اروا پوهې وويل:

– هربي ولې ځواب نه راکوې؟

روبوټ وويل:

– زه نشم کولای، ډاکټر کالوین ته پوهيږې زه نشم کولای، باګرت او ډاکټر لانینګ نه غواړي چې زه څه ووایم.
– هغوی حل لاره غواړي، ددې معما ځواب.
– خو له ما يې نه غواړي.

لانینګ وويل:

– هربي، کم عقل کیږه مه ! موږ غواړو له تا يې واور.

باګرت يې هم د سر په خوځولو خبره تاید کړه.

د هربي غږ په وحشتناکه توګه لوړ شو:

– دا خبرې هېڅ تاثیر نه کوي، تاسو په دې نه پوهیږئ چې زه فکرونه لوستلای شم، تاسو نه غواړئ چې زه يې ووايم، ځکه زه ماشین یم، زما ماغزه پوزیتروني دي او انسان جوړ کړي دي، بې له دې چې ستاسو احساساتو ته زيان رسیږي، نشئ کولای چې له ما حل لاره وپوښتئ، دا

ستاسو په ذهن کې پخه شوې او پاکیږي هم نه، زه هم نشم کولای چې تاسو ته حل لاره وښییم.

ډاکټر لانینګ وویل:

– موږ ځو، ډاکټر کالوین ته یې وویل.

هربي چغې کړې:

– هیڅ فرق نه کوي، ځکه تاسو به په هر حال پوهیږئ چې ځواب ما ویلې دی.

ډاکټر کالوین وویل:

– هربي ستا پام دی، چې باګرټ او ډاکټر لانینګ په هر حال غواړي پوه شي، ته پوهیږې او که حل لاره ونه ښايې ددوی احساسات به ټپي شي، همداسې نه ده؟
– هو ! هو !

او که یې وواېې هم ددوی احساسات به ټپي شي.

– هو ! هو !

هربي شاته روان و، کالوین ورمخکې کېده او دواړو ریاضي پوهانو حیران ورکتل.

– ته نشې ویلې، ځکه ستا ویل دوی ته زیان رسوي، نو باید ویې نه وایې. ته یې باید ووایې، که ویې نه وایې ددوی احساساتو ته زیان اوړي، ته یې باید ووایې او ته ...

کالوین څو ځله دا خبرې تکرار کړې، تر دې چې هربي په ګونډو شو او چغې یې کړې:

– بس دی ! ستا فکر له درد او کرکې ډک دی، زما پکې هېڅ موخه نه وه، ما غوښتل تا سره مرسته وکړم، ما درته هغه څه وویل چې تا اورېدل غوښتل، زه مجبور وم، بله لار مې نه لرله !

اروا پوهې یې خبرو ته پام ونه کړ:

– ته باید دوی ته ووایې، که یې ونه وایې زیان ور رسیږي؛ نو ته باید دوی ته ونه وایې، که دې ورته وویل زیان ور رسیږي... نو ....

هربي چیغې کړې !

چغې یې ورو ټیټېدې، غږ یې چې بند شو، پر یوې بې احساسه او سپنې بدل شو، د باګرات رنګ والوت، ویې ویل:

– هغه مړ شوی دی !

کالوین په لوړ غږ وخندل، ویې ویل:

– نه ! مړ شوی نه دی، لیونی شوی دی، ما له دوو متضادو او نه حلېدونکو قضیو سره مخ کړ، هغه به هېڅکله خبرې ونه کړي.

لانینګ د هغه توکي په خواکې کېناست چې یو وخت یې هربي نوماوه، د هغه په اوسپنیز مخ او ځان یې ګوتې راکش کړې، ویې ویل:

– تا دا کار له قصده وکړ.

کالوین په ترخه لهجه وویل:

– هغه سره همداسې پکار و، اوس ورسره ته هېڅ مرسته نشې کولای.

لاننیګ باګرت له لاسه ونیوه، ویې ویل:

– راځه پیټر، اوس هېڅ نه کیږي، داسې روبوټ اوس هېڅ ارزښت نه لري.

د زوړ سړي سترګې سترې شوې وې، بیا یې تکرار کړه:

– راځه پیټر !

دواړه پوهان له دې ځایه ووتل، کالوین ځان راجوړ کړ، ذهن یې ارام کړ، د هربي اسکلیټ ته یې وکتل، ډیر وخت ورته ځیر وه، د بریا نښې یې له څېرې ورکې شوې، د عجز او ستړیا نښې پکې رابښکاره شوې، د ټولو زرینو خوبونو او افکارو ځای یې ونیوه، یوازې یوه جمله یې په ژبه جاري شوه

درو غجنه !

(پای)